– Her vil vi ha økologisk LANDSBY

I Bergen Økologiske Landsby kan rundt hundre store og små bo, arbeide og gå i barnehage. De vil leve et enkelt liv med omsorg for hverandre og naturen – gjerne på Haukås i Åsane.

MARTE BJØRKLUND
marte.bjorklund@bt.no

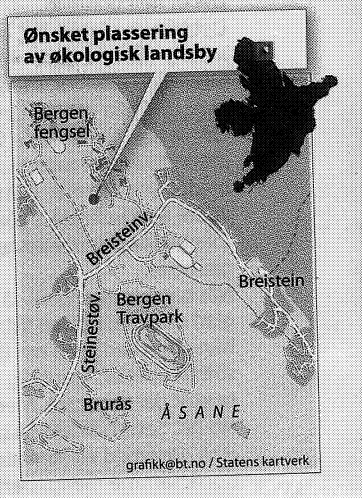

–Vi vil dyrke jorden og høste av naturen, samarbeide og dele. Store deler av året kan vi være selvforsynt med mat. I alle fall

i sommerhalvåret. Det handler mest om kunnskap, å vite hvordan du skal så, høste, konservere og bearbeide maten, sier Randi Benedikte Brodersen ivrig.

Hun er en av fire kvinner som fikk ideen i 2004, og styremedlem i Bergen Økologiske Landsby (BØL). I åtte år har ildsjelene arbeidet for etablering av Vest-Norges første økologiske landsby. Et område de har sett seg ut, ligger mellom gamle Vestlandsheimen og Haukås gård.

Vi spaserer fra NLA Høgskolen, gjennom en skog som tilhører fylket, ned til gården som kommunen eier. Området de ønsker seg dekker omtrent seks mål, og fyller de viktigste behovene deres.

– Men vi etablerer oss gjerne på et annet, egnet sted, understreker Brodersen.

Styremedlemmene ser for seg at maks hundre personer skal bo, arbeide, leve, samarbeide, passe barn og dyrke mat sammen – alt på det samme området.

Det er et viktig prinsipp at alle skal kjenne alle. Boligene bygges i ulik størrelse, med enkle, naturlige materialer og rom for eksperimentell arkitektur. Utformingen skal preges av dem som velger å flytte hit. Målet er at de har ulik kompetanse og interesser og representerer alle aldre.

Men det er en lang vei å gå. De har fortsatt ingen tomt.

Minimalt energibehov

– Hva driver dere?

– Visjonen om et bærekraftig liv, det sosiale og økologien. Vi erkjenner at rovdriften på klodens ressurser ikke kan fortsette. I en økolandsby vil behovet for energi, boligarealer og transport kunne minimaliseres. Vi tenkte: «Dette kan vi gjøre!» Leve og arbeide, dyrke og bo sammen, spise økologisk mat, sier styremedlem Kristian Flo.

– Hvem er dere som jobber med dette?

– Helt vanlige mennesker. Jeg vil nødig generalisere. Men vi er jevnt over høyt utdannet, og opptatt av miljøet og økologiske løsninger. Mange jobber innen utdanning og forskning, sier Flo.

Hjemmekontor

På e-postlisten har de rundt hundre interesserte. Omtrent ti er mer eller mindre aktive. Når de har et sted å sette i gang, tror de flere vil komme til. Medlemmer som er villige til å flytte, legge om livet sitt. Gå inn med kapital. Fagfolk har de alt god kontakt med. Fornuftige boligpriser er et mål.

– Hvilke arbeidsplasser kan dere skape?

– Det avhenger av hvem som skal bo der. Vi vil ha felles lokaler for hjemmekontor, så folk slipper å pendle. Møterom. Naturbarnehage. Grønne bedrifter. En innkjøpsring med økologisk mat, sier Kristian Flo.

Sosialt eksperiment

Så, hvorfor ikke bare bygge seg en økologisk enebolig? Fordi det sosiale er grunnleggende for folkene bak BØL, i tillegg til miljøhensynet.

– Mange i dag er ensomme. Og alene er vi sårbare overfor motkreftene som tvinger oss med på vekstkarusellen. Landsbybeboerne vil være en blanding mellom storfamilie og arbeidskolleger. Så dette er ikke minst et sosialt eksperiment, påpeker Flo.

– Ikke alle er modne for dette. Prosjektet passer for folk som er villige til å gjøre litt ekstra for andre og med seg selv, sier han.

Fakta

Bergen Økologiske Landsby (BØL)

- Frivillig organisasjon som vokste ut av Fremtiden i Våre Hender (FIVH) i 2004.
- Vil ha en bærekraftig bosetting i bergensområdet på rundt 100 personer.
- Ca. 40 boliger fra 25 til 100 kvadratmeter.
- Boligdelen organiseres som borettslag, inkludere felleshus og fellesarealer til dyrking og rekreasjon.
- BØL leverte innspill og er omtalt i reguleringsplanen for Haukås våtmarksplass, som sannsynligvis skal vedtas i bystyret i løpet av året.

KILDE: BERGEN ØKOLOGISKE LANDSBY

HAUKÅS GÅRD: *Bergen Økologiske Landsby ønsker å ta i bruk Haukås gård og skogsområdet bak. Randi Benedikte Brodersen (f.v.), Kjetil Ly*

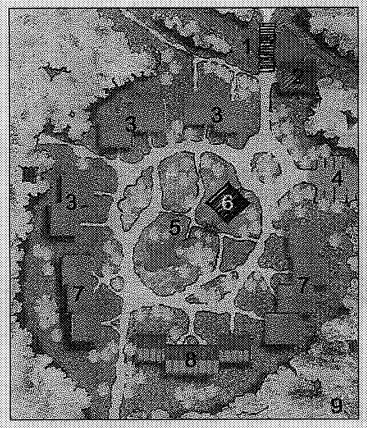

SLIK KAN DET GJØRES: *Dette er et eksempel på organisering av en økolandsby, tegnet av sivilarkitektene Todd Saunders og Arild Berg.* **1.** *God kontakt for fotgjengere til omkringliggende nærmiljø.* **2.** *Gårdshus hvor beboerne kan holde dyr.* **3.** *Tomannsboliger bygget med økologisk forsvarlige materialer.* **4.** *Bilfritt boligområde med parkering utenfor tunet.* **5.** *Felles uteområde der beboerne bl.a. kan ha egne små hageparseller.* **6.** *Felleshus, som hagebrukshus, veksthus, redskapsbod, kompost eller kafé.* **7.** *Flermannsboliger. Tett bebyggelse sparer materiale og energi, og frigjør plass til hage og felles uteområder.* **8.** *Fellesbygg, som rom for arbeidsfellesskap, barnehage, vaskeri eller felles boder.* **9.** *Nær kontakt med naturomgivelsene.*

Mange økosamfunn i Danmark

Sommeren 2002 ble Norges første – og hittil eneste – økolandsby etablert i Hurdal i nordre Akershus. Andre forbilder for BØL er danske Svanholm på Skjælland og islandske Sólheimar, som er fra 30-tallet og Nordens eldste. Både Danmark og Sverige opplevde økosamfunns-boom på 80- og 90-tallet. I Danmark har Landsforeningen for Økosamfund nærmere 30 økosamfunn og bofellesskap.

ANNE-GRETHE DAHL

ØIVIND ASK

MAJ-BRITT DAHL

JEKTEVIKEN: «Anja» kommer i dag kl. 01.00 fra Stavanger og s[illegible] 20.00. videre til Hamburg.

DOKKESKJÆRSKAIEN: «Ecl Commander» kommer i dag kl. 11.00 fra Hamburg og går videre til Austevoll.

KILDE: BERGEN OG OMLAND HAVNEVESEN

[illegible] at man har mulighet til a gjøre sitt beste både som russ og som avgangselev.

Lektorla- [illegible] mot rus-

Kristian Flo sitter i styret. – Landsbyen er for alle som vil være med, sier styreleder Lygre. FOTO: MARTE BJØRKLUND

Kommunen: God idé, men...

Byrådene Lisbeth Iversen og Filip Rygg liker tanken om en økologisk landsby, men det er ikke så enkelt.

Våtmarksområdet Bergen Økologiske Landsby ønsker seg på Haukås er ikke regulert for bolig. Det faglige rådet går ut på ikke å åpne for videre utbygging, fordi det er utsatt for flom, ifølge Lisbeth Iversen (Krf), byråd for sosial, bolig og områdesatsing.

– Dessuten kan ikke kommunen tildele noen en tomt uten først å lyse den ut. Alle må få mulighet til å kjøpe. Plan- og bygningsloven åpner ikke for å reservere en tomt til etablering av økolandsby. Det finnes ikke et slikt formål i loven, det måtte vært bolig, forklarer Lisbeth Iversen.

– Kan ikke forfordele

Hun synes konseptet er spennende og inspirerende.

– Men formelt og juridisk har vi ikke anledning til å forfordele basert på et konsept.

Når Iversens avdeling har behandlet reguleringsplanen, skal den via avdeling for byutvikling, klima og miljø til behandling i bystyret.

Hvis kommunen vil gå aktivt inn for å etablere en økolandsby, kan den utlyse tomteområder. Private grunneiere kan også fremme reguleringsforslag.

Filip Rygg (Krf), byråd for byutvikling, klima og miljø, sier at økolandsby kan bli et tema i neste kommuneplan, men legger til at kommunen ikke har så mange egnede tomter.

20.000 nye boliger

– Vi skal bygge 20.000 nye boliger de neste årene, og kommunen vil være medspiller med alle som tenker nytt og spennende, sier Rygg som selv vurderer å besøke en økolandsby.

Han medgir at det er mye som skal klaffe for at BØL skal bli en realitet.

– Mitt beste råd er å alliere seg med grunneiere som har det de trenger, og ellers følge med på de kommunale prosjektene, sier Filip Rygg.

Styreleder i BØL, Kjetil Lygre, oppklarer:

– Vi har aldri bedt kommunen om å få bygge bolig på deres grunn. For boligtomt har vi henvendt oss til fylkeskommunen, som eier et område høyere i terrenget enn de angivelig flomutsatte delene. Vi ønsker å leie kommunens område, sier Lygre.

– Må behandles politisk

Deler av området Bergen Økologiske Landsby (BØL) ønsker seg på Haukås, eies av Hordaland Fylkeskommune. – Foreløpig har vi ikke startet noen salgsprosess for området. Vårt politiske mandat er å selge til markedspris. Dersom BØL ønsker en direkte avtale, må dette behandles politisk, sier eiendomssjef Helge Haavardtun.